

03 / 04 / 2014

ISSN: 2298-0946; E-ISSN: 1987-6114



INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

# THE CAUCASUS

ECONOMIC AND SOCIAL ANALYSIS  
JOURNAL OF SOUTHERN CAUCASUS



**Agriculture, Agronomy & Forestry Sciences**  
**Historical & Humanitarian Sciences**  
**Psychology and Sociology Sciences**  
**Philosophy and Philology Sciences**  
**Management and Marketing**  
**Social Science**  
**Economic Science**  
**Pedagogy Science**  
**Politology**

[www.azdiasporaingorgia.org](http://www.azdiasporaingorgia.org)

Civilization, in contrast to countries there is usually a long time - usually more than a millennium.

№ 03 / 04 / 2014

ISSN: 2298-0946  
E-ISSN: 1987-6114



INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

# THE CAUCASUS

ECONOMICAL AND SOCIAL ANALYSIS JOURNAL  
OF SOUTHERN CAUCASUS

Indexing of journal



Google scholar

Research Gate

AZERBAIJAN

BELARUS

GEORGIA

TURKEY

UKRAINE

TBILISI, GEORGIA 2014

GULUSTAN-BSSJAR

## **Editorial Board**

### **Honorary Editors:**

#### **Agahaydar Seyfulla Isayev**

Azerbaijan State Oil Academy. Doctor of Economical Sciences. Professor.

#### **Archil Prangishvili**

Georgian Technical University. Doctor of Technical Sciences. Full Professor.

#### **Avtandil Silagadze**

Tbilisi University of International Relationships. Doctor of Economical Sciences. Full Professor.

#### **David Narmania**

Ministry of Regional Development and Infrastructure of Georgia. Doctor of Economical Sciences. Full Professor.

#### **George Malashkhia**

Georgian Technical University. Doctor of Economical Sciences. Full Professor.

#### **Jacob Meskhia**

Tbilisi State University. Doctor of Economical Sciences. Full Professor.

#### **Lamara Qoqiauri**

Georgian Technical University. Doctor of Economical Sciences. Full Professor.

#### **Vagif Arzumanli**

Doctor of Philological Sciences. Professor. Institute of Literature. Director of Literary International Relations section of the Azerbaijan National Academy of Sciences.

#### **Zurab A. Gasitashvili**

Georgian Technical University. Doctor of Technical Sciences. Full Professor.

### **Head consultants:**

#### **Alexandra V. Gorbenko**

National Transport University. Ukraine. PhD LG.

#### **Anzor G. Abzalava**

Georgian Technical University. Doctor of Economical Sciences. Full Professor

#### **Beso Kochlamazashvili**

Tbilisi State Medical University. Department of Pathological Anatomy. Associate Professor.

#### **Beykas Seyfulla Xidirov**

Doctor of Economical Sciences. Professor

#### **Elshan Mahmud Hajizade**

Doctor of Economical Sciences. Professor

#### **Eneke Menabde-Jobadze**

Georgian Technical University. Academically Doctor of Economics. Full Professor

#### **Evgeni Baratashvili**

Georgian Technical University. Doctor of Economical Sciences. Full Professor

#### **Lienara Adzhieva**

The Crimea Humanitarian University. Ukraine. PhD.

#### **Loid Karchava**

Doctor of Business Administration. Association Professor. Caucasus International University.

#### **Maya Kapanadze**

Georgian State University named Javaxashvili. Doctor of Economical Sciences. Associate Professor.

#### **Nelya A. Gluzman**

Crimean University for the Humanities. Doctor of Pedagogical Sciences.

#### **Nikolay N. Sentyabrev**

Volgograd State Academy of Physical Culture. Volgograd Social and Educational University. Doctor of Biological Sciences. Professor. Volgograd Social and Educational University.

#### **Olga F. Gold**

Ukrainian National University named I.I. Mechnikov. Ukraine. PhD PSR

#### **Rusudan G. Kutateladze**

Georgian Technical University. Doctor of Economical Sciences. Full Professor.

#### **Tarbiz Nasrulla Aliyev**

Doctor of Economical Sciences. Professor

#### **Victor F. Stukach**

Omsk State Agrarian University. Doctor of Economical Sciences. Professor.

### **UDC: 3/K-144**

#### **©Publisher:**

Representation of Azerbaijan International Diaspora Center in Georgia. Gulustan - bssjar

#### **©Editorial office:**

Marneuli municipality. Village Takalo. Georgia.

Website: [www.azdiasporaingeorgia.org](http://www.azdiasporaingeorgia.org)

E-mail: [engineer\\_namik@mail.ru](mailto:engineer_namik@mail.ru)

#### **©Typography:**

AZCONCO LLC. Isani Samgory area, Varketili 3, III a m/r, building 342, dep. 65, 0163 Georgia, Tbilisi.

**Editor-in-chief:** Lienara Adzhieva. Crimean University for the Humanities. PhD in History. Associate Professor.

**Executive and founder of organization:** Namig Isayev. Doctoral degree candidate.

**Finance manager:** Maia Kapanadze. Georgian State University named Javaxashvili. Doctor of Economical Sciences. Associate Professor.

Reproduction of any publishing of The Caucasus permitted only with the agreement of the publisher. The editorial board does not bear any responsibility for the contents of advertisements and papers. The editorial board's views can differ from the author's opinion. The journal published and issued by Gulustan-bssjar.

## ІСТОРІЯ НАУКОВОГО ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ НАДАННЯ ДОСТУПУ ДО СЕРВІСІВ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Ріжняк Ренат Ярославович

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, кандидат педагогічних наук, професор кафедри математики (Україна)  
e-mail: rizhniak@gmail.com

### РЕЗЮМЕ

У статті досліджується історія розвитку наукового та технологічного забезпечення надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів. Визначені часові рамки еволюції наукового обґрунтування технологій надання доступу до сервісів книгозбірень у загальному процесі інформатизації вузівських бібліотек.

**Ключові слова:** інформатика, вищий навчальний заклад України, наукове забезпечення, технологічне забезпечення, надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів, інформатизація наукових бібліотек.

### ABSTRACT

The article examines the history of scientific and technological support of providing access to the local and foreign library services. The timeframes for scientific justification of technologies of providing access to the services of libraries in the overall process of computerization in University Libraries are defined.

**Keywords:** computer science, higher education institution of Ukraine, scientific support, technological support, providing access to local and foreign library services, information research libraries.

### РЕЗЮМЕ

В статье исследуется история развития научного и технологического обеспечения предоставления доступа к локальным и внешним библиотечным сервисам. Определены временные рамки эволюции научного обоснования технологий предоставления доступа к сервисам библиотек в общем процессе информатизации вузовских библиотек.

**Ключевые слова:** информатика, высшее учебное заведение Украины, научное обеспечение, технологическое обеспечение, предоставление доступа к локальным и внешним библиотечным сервисам, информатизация научных библиотек.

### ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Протягом 80-х рр. XX ст. інформатизація перетворилася на повноцінний та логічний процес впровадження автоматизованих технологій передачі документального та електронного потоків інформації в різних науково-практичних галузях. Ці суспільні тенденції не обійшли стороною галузь бібліотечно-інформаційної діяльності. Локальні та зовнішні бібліотечні системи завдяки інформаційним комунікаційним технологіям глобальних комп'ютерних мереж дозволили здійснювати доступ і пошук різноманітних ресурсів. Дослідження еволюції теоретичного обґрунтування інформатизації наукових бібліотек у вищих навчальних закладах України протягом періоду з 80-х рр. XX ст. по теперішній час є досить важливим аспектом вивчення історії впровадження інформатики у вищу освіту нашої держави. Результати такого дослідження можуть створити вагомі передумови для розв'язання більш загальних проблем становлення і розвитку інформатики.

Попередні дослідження з інформатизації бібліотек в основному стосувалися вивчення стратегічних орієнтирів розвитку бібліотек ВНЗ (Н. І. Апшай [1]), закономірностей формування електронних ресурсів бібліотек України в системі наукових комунікацій (Г. В. Шемаєва [2]), особливостей управління автоматизацією бібліотек (Т. Робін [3]), визначення змісту наукових уявлень про бібліотечні технології в Україні протягом періоду 1980-2007 рр. (О. Г. Кириленко [4] та О. О. Ісаєнко [5]), вивчення джерельної бази історії автоматизації українських та закордонних бібліотек та визначення основних етапів та напрямів автоматизації бібліотечної діяльності в різних країнах світу (О. М. Пашков [6]), вивчення провідних тенденцій комп'ютеризації процесів бібліографічної діяльності бібліотек в Україні протягом періоду з 1991 до 2009 р. та визначення основних етапів теоретичного осмислення та практичного впровадження комп'ютерної техніки в бібліографічну діяльність бібліотек (Л. Ф. Трачук [7]), досліджень концептуальних основ функціонування бібліотечного Інтернет-сервісу як окремого виду бібліотечного сервісу, загальних передумов освоєння Інтернет-простору бібліотеками України, показників динаміки та статистичних даних підключення вітчизняних бібліотек до Інтернету та створення ними веб-проектів (Д. В. Солов'яненко [8]), визначення основних послідовних етапів інформатизації бібліотек вищої школи України та їх історичні рамки: модернізація (кінець 80-х рр. – перша половина 90-х рр. XX ст.), інновація (друга половина 90-х рр. XX ст. – перша половина першого десятиріччя XXI ст.) та трансформація (починаючи з 2005 р.) (Т. О. Колесникова [9]). У монографічному дослідженні Т. В. Добко [10] висвітлено становлення та розвиток довідково-бібліографічної діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника та інших наукових бібліотек України у період трансформації інформаційного суспільства в суспільство знань. Нарешті, в статті [11] М. С. Слободяника був проаналізований зміст ґрунтовних наукових праць (монографій, підручників, авторефератів дисертацій, наукових посібників, публікацій з наукових збірників, періодичних і серійних видань з питань бібліотечної науки), які висвітлювали теоретичні та методичні проблеми в галузі вітчизняного бібліотекознавства.

Проте детально історія розвитку науково-технологічного забезпечення інформатизації бібліотек у вищих навчальних закладах України в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. систематично та ґрунтовно науковцями не досліджувалася.

Еволюція розвитку наукового, технологічного та технічного забезпечення інформатизації наукових бібліотек у вищих навчальних закладах України протягом періоду з 80-х рр. ХХ ст. по теперішній час тривала протягом трьох основних етапів: перший етап – обґрунтування процесів автоматизації бібліотек ВНЗ; другий етап – обґрунтування технологій надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів; третій етап – обґрунтування теоретичних основ, розробка стратегій та створення технологій формування повнотекстових електронних масивів інформації (електронних бібліотек).

Метою цієї статті є дослідження історії розвитку наукового обґрунтування технологій надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів наукових бібліотек (тобто зміст другого з вище визначених етапів) у вищих навчальних закладах України у контексті вивчення історії становлення і розвитку інформатики та її впровадження у вищій школі України. Досягнення мети дослідження буде проводитися шляхом розв'язання таких задач: а) з'ясування джерельної бази та історіографії дослідження; б) визначення основних фактів наукового забезпечення надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів наукових бібліотек ВНЗ України; в) визначення часових рамок етапу обґрунтування технологій надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів наукових книгозбірень вищої школи України.

### ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розкриємо зміст *другого етапу еволюції наукового забезпечення інформатизації наукових бібліотек у ВНЗ України*, протягом якого науковці в основному спрямовували свої зусилля на обґрунтуванні технологій та опису методик надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів.

Посилення ідентифікаційного аспекту бібліотечної діяльності завдяки розвитку інформаційних технологій, з одного боку, та невідповідність вітчизняних теоретичних розробок потребам практики і рівню трансформації університетських бібліотек як соціально-комунікативних організацій, з іншого, зумовлювали необхідність подальшого дослідження *процесів автоматизації* наукових книгозбірень в контексті аналізу їх програмного забезпечення. Починаючи з 2003 р. глибокий аналіз діючих в Україні програмних засобів для комплексної автоматизації бібліотек в цілому і формування електронного каталогу зокрема, було здійснено на сторінках журналу «Бібліотечний форум України». В цьому контексті можна назвати такі статті: О.Луганського «Система автоматизації бібліотечних процесів «Університетська бібліотека» (UNILIB)» (2003 р., № 2), С. Доценка «Інтегрована бібліотечна система ALEPH 500» (2004 р., № 1), І. Левченко «Вісім років з Liber: досвід комплексної автоматизації університетської бібліотеки» (2003 р., № 2), О. Волохіна «ІРБІС – система автоматизації бібліотек» (2009 р., № 3) та інші. У 2003 році у статтях розробника І. В. Карпенка [12; 13] була представлена структура та організаційно-технологічні засади функціонування вітчизняної автоматизованої інформаційної системи «УФД Бібліотека», що була признана для розв'язання двох взаємопов'язаних задач: 1) забезпечення ефективного відбору документів з будь-якого робочого місця установи, їх замовлення та перегляду відповідних електронних копій; 2) підвищення ефективності праці працівників бібліотеки за рахунок автоматизації основних виробничих циклів бібліотеки.

У 2003 році питанням інтелектуальної обробки цифрових ресурсів Інтернет була присвячена робота О. М. Волохіна [14], у якій автор ґрунтовно дослідив Дублінське ядро метаданих як *середовище каталогізації цифрових ресурсів*. Стандарт метаданих (буквально: даних про дані) Дублінське ядро є інтернаціональним форматом опису практично будь-яких ресурсів Інтернет. Автором розглянуті принципи створення описів Дублінського ядра, можливості подальшого їх перетворення до бібліографічного формату за посередництвом формату обміну даними на магнітних носіях UNIMARC (UKRMARC), теоретичні та практичні аспекти подібного конвертування за допомогою оригінального онлайн-програмного забезпечення, створеного автором.

На початку 2000-х рр. науковцями проводилися теоретичні дослідження для розробки науково-обґрунтованих засад побудови Національної системи *реферування наукової літератури*. Основним результатом цих досліджень стало дисертаційне дослідження 2001 р. [15] та монографія 2002 р. [16] М. Б. Сороки, у яких були запропоновані концептуальні положення, що були покладені в основу створення системи реферування: поєднання принципів розподіленого аналітико-синтетичного опрацювання потоку вітчизняної наукової літератури з централізованим формуванням загальнодержавної реферативної бази даних і підтримкою багатоаспектного використання її інформаційних ресурсів; необхідність залучення до робіт з реферування публікацій індивідуальних та колективних авторів. Автором запропонована архітектура Національної системи реферування та визначений зміст технологічних циклів, які слід послідовно виконувати в процесі практичної реалізації запропонованої моделі реферування української наукової літератури. На основі цієї теоретичної розробки почалося формування загальнодержавної бази даних «Україніка наукова», статей з серійних видань (розписувалися в Інституті проблем реєстрації інформації) та трьох галузевих серій українського реферативного журналу «Джерело».

Для другого етапу розвитку інформатизації вузівських бібліотек основним характерним напрямком наукових досліджень стали теоретичні та практичні пошуки способів та закономірностей *надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів*. Цій проблемі була присвячена стаття Т. П. Павлуші [17], де в деталях розкривалися теоретичні та методологічні особливості реалізації проекту створення навчального комп'ютерного класу з навчання сервісу та забезпечення доступу до мережі Інтернет читачів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (гранд був наданий у 1996 р. Київським регіональним представництвом фонду «Євразія»). Монографія А. О. Чекмарьова, Л. Й. Костенко, Т. П. Павлуші 1998 р. [18] та кандидатська дисертація 2002 р. І. А. Павлуші [19] були присвячені дослідженню основних тенденцій та

напрямків розвитку електронних бібліотек в Україні та світі. У роботах запропоновані технологічна модель та науково-практичні засади акумуляції в бібліотеках різної електронної інформації у формі електронних бібліотек із специфічними аспектами комплектування, обліку, формування фонду та використання ресурсів. Отже, науковці розглядали електронну бібліотеку як структуру з комплексною автоматизацією бібліотечних процесів. М. С. Слободяник, розглядаючи бібліотекознавчі аспекти цієї проблеми, виділяв у структурі електронної бібліотеки повнотекстову базу даних і метайнформацію, що дозволяє здійснити пошук цих документів [20]. Таким чином, станом на 2002 р. в теорії електронних бібліотек сформувалося два підходи: підхід з розумінням комплексності автоматизації бібліотечних процесів та підхід, в основу якого покладена структура електронної бібліотеки.

У цей період продовжувалися наукові дослідження щодо організації доступу до наукових електронних бібліотек, що проводилися фахівцями Центру бібліотечно-інформаційних технологій НБУВ. У рамках наукової теми «Розробка архітектури й інформаційної технології електронної бібліотеки» (1999–2001 рр.) були розроблені наукові основи процесу трансформації бібліотеки в головний науково-інформаційний центр держави шляхом створення на її базі першої у світовій бібліотечній практиці національної системи реферування вітчизняної наукової літератури та реалізації мережевої технології формування електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів. Нарешті, розробка теоретичних засад розвитку електронної бібліотеки як центру наукових електронних комунікацій і бази для започаткування нової у світовій практиці складової системи розповсюдження наукових публікацій, сутність якої полягала в підготовці та поширенні бібліотекою галузевих серій наукових електронних видань на компакт-дисках (на першому етапі було створено п'ять серій: природничі, технічні, суспільні, медичні та аграрні науки), стало результатом дослідження 2002–2004 рр. «Формування і використання ресурсів електронної бібліотеки» [21, с. 50].

В цей же період був покладений початок вітчизняних наукових досліджень щодо обґрунтування умов та розробки методик створення та надання доступу до локальних бібліотечних сервісів. На початку 2000-х рр. науковцем Л. Я. Філіповою було опубліковано кілька робіт (як роботу систематизуючого характеру назвемо монографію [22]), присвячених питанням створення бібліотечних веб-сайтів та їх інформаційного наповнення. Дослідниця сформулювала основні принципи створення бібліотечних веб-сайтів вищих навчальних закладів та структурувала їх основні цілі та завдання, які б забезпечували оптимальні умови для самостійної роботи студентів у системі галузевої інформації, за такими ознаками:

- 1) базове структурування внутрішніх і зовнішніх ресурсів (подання багаторівневої інформації з бібліотечного фонду);
- 2) активна реалізація інформаційних функцій, розвиток нових інформаційних послуг у мережі Інтернет;
- 3) ефективний засіб просування та рекламування власної бібліотеки в міжнародному інформаційному співтоваристві Інтернет;
- 4) надання користувачам мережі зручного доступу до власних інформаційних продуктів: бібліотечних баз даних, електронних каталогів, навчальних та методичних повнотекстових електронних документів;
- 5) залучення студентів до участі у створенні бібліотечного Web-сайта;
- 6) розвиток професійної майстерності бібліотекарів. Л. Я. Філіпова сформулювала методичні рекомендації щодо формування змісту Web-сайтів бібліотек.

А вже у 2002 р. в статті М. Б. Сороки [23] були сформульовані основні проблеми у сфері формування та використання бібліотечних інформаційних ресурсів. У цій же роботі були вказані основні шляхи розв'язання зазначених проблем:

- 1) розробка та затвердження в 2002 р. формату представлення бібліографічних записів на комп'ютерних носіях і приведення наявних баз даних у відповідність з його правилами;
- 2) надання певного пріоритету вітчизняному проекту інтеграційного плану – диференційованій за галузями знання й інтегрованій у масштабах держави національній системі реферування української наукової літератури.

Наукові пошуки технологій надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів викликали продовження досліджень науковців щодо формування нової організаційної структури книгозбірень та закономірностей управління бібліотекою вищого навчального закладу. Найбільш повно ця проблематика вивчена у монографічному дослідженні В. Г. Дригайла [24] (у співавторстві), у якій розкриті наукові основи діяльності бібліотеки вузу, охарактеризовані основні регламентуючі документи, структура бібліотеки, організація роботи відділів і технологічних процесів. У монографії всі аспекти модернізації діяльності вузівських бібліотек розглядалися через призму використання в них нових інформаційних технологій. Автор робить висновок про необхідність створення з цією метою в бібліотеках спеціалізованих підрозділів – відділів, секторів, зали електронного каталогу, медіацентрів, Інтернет-класів. Як наслідок, продовжує науковець, розвиток електронно-інформаційних засобів і можливостей бібліотек вузів виступатиме необхідною умовою їх переходу в нову якість як гібридних, віртуальних і електронних бібліотек.

Наукові дослідження щодо визначення оптимальної структури вузівської бібліотеки та моделі управління бібліотечними закладами були продовжені у 2005 р. І. О. Давидовою, у докторській дисертації [25] та в монографії [26] якої були визначені способи провадження інноваційної політики бібліотек, які реалізувалися в розгортанні її виробничої сутності. Було обґрунтовано, що процес інформатизації змінює характер бібліотечного виробництва до створення корпоративних індустріальних комплексів, електронних бібліотек та медіатек. В дисертаційному дослідженні І. О. Давидової розроблена системна та багаторівнева модель інноваційної політики бібліотеки, у якості об'єктів якої науковець визначила інформаційні технології, програмне забезпечення автоматизації діяльності бібліотек, інформаційні ресурси й технології їх обробки, інформаційні продукти та послуги, бібліотечні програми та проекти, інфраструктуру бібліотечно-інформаційного виробництва і підприємництва. Розв'язанню проблеми узагальнення інноваційного розвитку сучасної вузівської бібліотеки в умовах реформування вищої освіти України було присвячене дисертаційне дослідження 2005 р. Н. І. Апшай [1].

Автор зробила висновок, що стратегія розвитку вузівської бібліотеки має передбачати обґрунтування її місії і основних функцій, що конкретизуються у вигляді стратегічних цілей. Результатом дослідження автора став модельний стратегічний план розвитку бібліотеки ВНЗ.

## ВИСНОВКИ

Таким чином, протягом другого етапу розробки наукового забезпечення інформатизації вузівських наукових бібліотек – етапу обґрунтування технологій надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів у ВНЗ України – через посилення ідентифікаційного аспекту бібліотечної діяльності та виявлену невідповідність вітчизняних теоретичних розробок потребам практики продовжувалися дослідження процесів автоматизації книгозбірень (журнальні статті в «Бібліотечному форумі України», роботи І. В. Карпенка [12; 13] щодо презентації вітчизняної автоматизованої інформаційної системи «УФД Бібліотека», робота [14] О. М. Волохіна щодо дослідження Дублінського ядра метаданих як середовища каталогізації цифрових ресурсів). Але головними дослідженнями українських науковців протягом цього періоду були роботи щодо надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів. Це роботи М. Б. Сороки [15; 16], що визначали концептуальні положення Національної системи реферування наукової літератури; М. С. Слободяника [20], А. О. Чекмарьова, Л. Й. Костенко, Т. П. Павлуші [17; 18], І. А. Павлуші [19], де були реалізовані теоретичні та практичні пошуки способів та закономірностей надання доступу до локальних та зовнішніх бібліотечних сервісів та формування електронних бібліотек; Л. Я. Філіпової [22], якою були обґрунтовані умови та розробка методик створення та надання доступу до локальних бібліотечних сервісів; М. Б. Сороки [23], в якій були сформульовані основні проблеми у сфері формування та використання бібліотечних інформаційних ресурсів та вказані основні шляхи розв'язання зазначених проблем. Як наслідок, нові дослідження та нові умови функціонування наукових книгозбірень викликали необхідність проведення нових досліджень щодо особливостей управління бібліотекою вищого навчального закладу у вік глобалізації (В. Г. Дригайло [24]), щодо визначення способів провадження інноваційної політики бібліотек (І. О. Давидова [25; 26]), щодо узагальнення інноваційного розвитку сучасної вузівської бібліотеки в умовах реформування вищої освіти України (Н. І. Апшай [1]). Враховуючи, що основні теоретичні проблеми обґрунтування технологій надання доступу до локальних та зовнішніх сервісів наукових книгозбірень ВНЗ України були розв'язані українськими вченими на початку ХХІ ст., то цілком логічним є твердження, що основні факти та здобутки щодо науково-технологічного забезпечення доступу користувачів до сервісів бібліотек вищої школи України були обґрунтовані в період між 2000 та 2005 рр.

## СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Апшай Н. І. Стратегічні орієнтири розвитку бібліотек вищих навчальних закладів в умовах реформування освіти в Україні : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Н. І. Апшай. – Х. : ХДАК, 2005. – 21 с.
2. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва ; Харк. держ. акад. к-ри. – Х. : ХДАК, 2008. – 289 с.
3. Робін, Т. Гарбор. Управління автоматизацією бібліотеки / Т. Робін. – К., 1997. – 56 с.
4. Кириленко О. Г. Еволюція наукових уявлень про бібліотечну технологію в Україні (80–90-ті роки) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / О. Г. Кириленко ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 1996. – 23 с.
5. Ісаєнко О. О. Розвиток інноваційних бібліотечних технологій інформаційного обслуговування в Україні (1980–2007 рр.) : автореф. дис... канд. іст. наук : 27.00.03 / О. О. Ісаєнко ; Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського НАН України. – К., 2009. – 20 с.
6. Пашков О. М. Автоматизація бібліотек: історико-бібліотечнознавчий аспект (II половина ХХ – початок ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / О. М.Пашков ; Київ. нац. ун-т культури і мистец. – К., 2005. – 20 с.
7. Трачук Л. Ф. Комп'ютеризація бібліографічної діяльності бібліотек в Україні (1991–2009) : основні напрями розвитку бібліографування та бібліографічного обслуговування : автореф. дис. ... канд. іст. наук / Л. Ф.Трачук; Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – К., 2010. – 20 с.
8. Солов'яненко Д. В. Інтернет-технології бібліотечного сервісу в Україні: становлення і розвиток (1990-ті рр. – почато к ХХІ ст.) : дис. ... канд. історичних наук : 07.00.08 / Д.В.Солов'яненко ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2008. – 208 с.
9. Колесникова Т. О. Етапи інформатизації бібліотек вищої школи України і США : порівняльна характеристика / Т. О.Колесникова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2010. – № 4. – С. 59–66.
10. Добко Т. В. Довідково-бібліографічна діяльність наукових бібліотек Національної академії наук України : становлення та розвиток (ХХ ст. - перше десятиліття ХХІ ст.) : [монографія] / Тетяна Добко ; [відп. ред. О. С. Онищенко] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2013. – 374 с.
11. Слободяник М. С. Українське бібліотекознавство на злам століть / М. С. Слободяник // Українське бібліотекознавство (1991–2008) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / М-во культури і туризму України, Держ. закл. «Нац. парлам. б-ка України» ; уклад. : М.С.Слободяник,О.А.Політова ; наук. ред. та авт. вступ. ст. М. С. Слободяник ; відп. за вип. Т. І. Вилегжаніна. – К., 2010. – С. 5–20.
12. Карпенко І. Сучасні питання й можливості організації доступу до інформаційно-бібліотечних ресурсів / І. Карпенко // Бібліосвіт : інформ. вісн. – К., 2003. – Вип. 6. – С. 77–88.
13. Карпенко І. В. Засоби електронної каталогізації / І. В. Карпенко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2004. – № 2. – С. 80–85.
14. Волохін О. М. Каталогізація цифрових ресурсів інтернет : Дублінське ядро метаданих : посібник / О. М. Волохін. – Кіровоград, 2003. – 70 с.

15. Сорока М. Б. Становлення та розвиток системи реферування української наукової літератури (1991–2000 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / М. Б. Сорока ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2001. – 19 с.
16. Сорока М. Б. Національна система реферування української наукової літератури / М. Б. Сорока ; НАН України, Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2002. – 212 с.
17. Павлуша Т. П. Интернет для читателей / Т. П. Павлуша // Науч. и техн. б-ки. – 1997. – № 11. – С. 47–50.
18. Чекмарьов А. О. Національна система електронних бібліотек / А. О. Чекмарьов, Л. Й. Костенко, Т. П. Павлуша ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 1998. – 52 с.
19. Павлуша І. А. Створення та розвиток електронних бібліотек в Україні: бібліотекознавчий аспект (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / І. А. Павлуша ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2002. – 20 с.
20. Слободяник М. Теоретико-методологічні засади формування електронних бібліотек / М. Слободяник // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. наук. зб. – Вип. 5. – К., 2002. – с. 41–44.
21. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства [Текст] : [монографія] / [О. С. Онищенко та ін.] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : НБУВ, 2011. – 247 с.
22. Филиппова Л. Я. Информационно-библиотечные ресурсы интернет / Л. Я. Филиппова ; под ред. В. П. Щетинина. – Х., 1998. – 80 с.
23. Сорока М. Б. Інформаційні продукти бібліотек: проблеми кооперативного формування та суспільного використання / М. Б. Сорока // Бібліотечний вісник – 2002. – № 1. – С. 27–30.
24. Дригайло В. Г. Основы управления библиотекой высшего учебного заведения / В. Г. Дригайло, Е. В. Башун, В. Н. Волинец. – К. : Политехника, 2001. – 390 с.
25. Давидова І. О. Інноваційна політика бібліотек України : зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві : автореф. дис. ... доктора наук з соціальних комунікацій : 27.00.03 / І. О. Давидова ; Харк. держ. акад. культури. – Харків, 2008. – 52 с.
26. Давидова І. О. Бібліотечне виробництво в інформаційному суспільстві : монографія / І. О. Давидова ; Харк. держ. акад. культури. – Х. : ХДАК, 2005. – 295 с.



# AZERBAIJAN QUALITY ACADEMY

Ассоциация Качества (АК) была учреждена 25 ноября 2007 года и 30 октября 2008 года была зарегистрирована Министерством Юстиции Азербайджанской Республики, как самоуправляемая неправительственная организация, преследующая общественно-полезные цели.

